

Ростока Марина Львівна,

кандидат педагогічних наук (доктор філософії), старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України

ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІМИ МАГІСТРАМИ ПСИХОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Складовою освітньої підготовки майбутніх психологів у магістратурі, що забезпечує підвищення якісних показників формування їхньої професійної компетентності у закладах вищої освіти (далі – ЗВО), є педагогічна практика.

Педагогічна практика поєднує теоретичну частину підготовки майбутніх магістрів психології як педагогів вищої школи, викладачів дисциплін із психологічних наук із практичною діяльністю у ЗВО, сприяє розвитку в них творчого потенціалу як психолога у педагогічній діяльності.

Під час педагогічної практики здобувачі психологічної освіти на магістерському рівні відпрацьовують фахові вміння та набувають певні професійні компетенції з викладання у вищій школі, тим самим наповнюючи скарбничку власного психолого-педагогічного портфоліо. Тож педагогічна практика вможливує підвищення рівня сформованості професійної компетентності майбутніх магістрів психології шляхом застосування наукових знань і здобутків під час організації й проведення лекцій, семінарів, практичних занять, опрацювання різноманітного спектру інформаційних, бібліографічних й наукометричних джерел задля підготовки якісних занять, забезпечення комунікацій як із педагогічними колективами закладів освіти, де проходить практика, так і зі здобувачами освіти, які там навчаються. Педагогічна практика для здобувачів психологічної освіти вможливує ефективну перевірку власних знань у реальному виробничому середовищі. За цей період вони мають змогу продемонструвати власну компетентність та досвід володіння сучасним педагогічним інструментарієм, технологіями і методиками, тобто використати вміння з фахових та педагогічних дисциплін задля якісного опанування і вирішення реальних виробничих ситуацій в освітньому процесі ЗВО.

Звичайно, на **меті педагогічної практики** є формування педагогічної компетентності майбутніх магістрів психології шляхом відпрацювання певних викладацьких умінь та навичок у процесі здійснення професійної діяльності, впровадження в практику знань із фахових психологічних дисциплін, що отримано в процесі їхнього навчання. Тобто студенти-практиканти мають змогу втілити набуті теоретичні знання із методикою викладання у власну практичну діяльність.

Також відповідно до мети проходження педагогічної практики з урахуванням вимог нормативно-правових документів встановлюються певні **функціональні задачі**: *застосувати* набуті теоретичних знання щодо викладання фахових нормативних і вибіркових дисциплін; провести лекції, семінарські (практичні) заняття; *відпрацювати* певні вміння й навички в організації роботи зі студентською групою; розробити плани-конспекти лекцій та семінарських (практичних) занять; *оволодіти* методами викладання психологічних дисциплін на досвіді педагогів вищої школи – викладачів психологічних дисциплін; *здобути* досвід різноманітної діяльності викладачів-психологів зі здобувачами психологічної освіти; *впровадити* опитувальні педагогічні й психологічні техніки та тестування під час проведення аудиторних занять; *підвищити* рівень сформованості власної професійної компетентності у векторі організації самоаналізу й аналізу занять; *налаштувати* роботу із сучасними бібліографічними й наукометричними базами даних задля забезпечення інноваційної підготовки до занять; *відвідати* перспективні наукові й науково-практичні заходи та *вивчати* у цьому ключі досвід педагогічної та психологічної практики колег тощо. Відповідно до мети й функціональних задач педагогічна практика орієнтована на реалізацію таких основних **завдань**:

1. *Дослідити* базу педагогічної практики, а саме структурно-організаційний компонент її діяльності та її функціонального підрозділу, за яким закріплений практикант, у т. ч. й за номенклатурно-документаційними показниками.

2. *Проаналізувати* відповідні бібліографічні та наукометричні бази даних та дібрати відповідні джерела для ефективної підготовки навчального матеріалу та методичного супроводу його подання під час викладання.

3. *Розробити* відповідну документацію щодо методичного супроводу проведення лекційних і семінарських (практичних) занять.

4. *Здійснити* проведення лекційних і семінарських (практичних) занять та самоаналіз педагогічної діяльності.

5. *Відвідати* лекційні або семінарські (практичні) заняття педагогів вищої школи структурного підрозділу бази практики, за якою закріплений практикант, та надати аналітичний відгук.

6. *Долучитись* до організації й проведення наукових й науково-практичних заходів педагогічного й психологічного спрямування задля вивчення досвіду науковців і освітян із різних регіонів країни.

7. *Підготувати* звітні матеріали та подати звіт про проходження педагогічної практики за встановленими вимогами до її захисту.

В альтернативі педагогічну практику можна спланувати в декілька етапів: *підготовчий* (вивчення педагогічного досвіду в руслі фахової спрямованості, його узагальнення й виділення необхідного для реалізації змісту, методів, засобів); *практичний* (безпосереднє впровадження ідей у реальному освітньому середовищі); *завершальний* (підготовка й оформлення звітної документації, захист звіту).

Дійсно, під час педагогічної практики відбувається ознайомлення зі структурою й умовами діяльності бази практики ЗВО, а також із нормативно-правовим, методичним й номенклатурним забезпеченням структурного підрозділу, за яким закріплено практиканта (наприклад, це може бути кафедра). Звісно, це необхідно для розуміння функціонування даного підрозділу ЗВО, для з'ясування певних аспектів його організаційної культури. Цікавим питанням для вивчення може стати й документальне забезпечення, а також тенденції розвитку ЗВО в напрямі психологічного впливу глобальної цифровізації на освітній процес установи (сайтові структури, інформаційно-освітнє середовище та його структурування в онлайн-групи, наприклад, під час світової пандемії коронавірусу, – Телеграм, Facebook, Viber тощо). Тож аналіз бази педагогічної практики має бути спрямовано відповідно до встановлених календарним планом завдань, де передбачено ознайомлення безпосередньо зі структурою самої бази та з діяльністю певного підрозділу, а також з його номенклатурно-документаційним забезпеченням. Це доцільно робити з використанням методики контент-аналізу.

Слід зазначити, що звіт про проходження педагогічної практики – це головний об'єктивний документ, який підтверджується двостороннім договором, укладеним між організаціями – тією, що направляє, й тією, що приймає практиканта. Відповідно до підписаного керівниками організацій й скріпленого печатками договору на базі практики доцільним є підтвердження прийому особи для проходження педагогічної практики відповідним наказом із зазначенням закріплення за певним підрозділом й призначенням керівника практики. Також, обов'язковою умовою підтвердження проходження педагогічної практики майбутніми магістрами психології є ведення щоденника практики. У ньому постійно фіксується стан виконання встановлених календарним планом завдань. Щоденник є офіційним підтвердженням об'єктивності представлених практикантами на звіт даних.

Наприкінці педагогічної практики її керівник від ЗВО (що направляє на практику) й керівник практики від бази практики (що приймає на практику) фіксують у щоденнику своє бачення ефективності проходження педагогічної практики. Тобто вони формулюють певні висновки про результативність практичної діяльності майбутніх магістрів психології в умовах педагогічної практики.